

**SALLAN HYVINVOINTIKERTOMUS 2017- 2020 JA HYVINVOINTI- JA TURVALLISUUSSUUNNITELMA
2021 – 2025**

(tiivistelmä kv 26.9.2022 40§

Hyväksytty kunnanhallitus 19.9.2022 123 §

Hyväksytty kunnanvaltuusto 26.9.2022 40 §

Riitta Iivari- Rantanen
7.10.2022

Sisälllys

1	Väestön hyvinvoinnin kehitys valtuustokaudella 2017- 2020.....	3
1.1	Sallan kunnan visio: " Salla - kaukana kaikesta, lähellä sinua - yhdessä enemmän elinvoimaa". Sallan kunnan strategiset painopisteet valtuustokaudelle 2017 - 2020 arviointia:	3
2	Kunnan rooli- hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen	4
2.1	Prosessi- ja tulosindikaattorit.....	5
3	Indikaattoritieto	6
3.1	TALOUS JA ELINVOIMA.....	6
3.2	LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET	15
3.3	NUORET JA NUORET AIKUISET.....	19
3.4	TYÖIKÄISET	21
3.5	IKÄIHMISET.....	26
3.6	KAIKKI IKÄRYHMÄT	29
4	Sallan kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman painopistealueet, tavoitteet ja toimenpiteet 2021- 2025.....	32
5	Toimialakohtaiset terveyden- ja turvallisuuden edistämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet 2021- 2025.....	33
5.1	Kunnanhallitus	33
5.2	Sosiaali- ja terveystyö.....	34
5.3	Teknisen palvelut	35
5.4	Sivistystyö.....	36
6	Itä-Lapin turvallisuustavoitteita vuoteen 2028 mennessä.....	37
7	VALTUUSTOKÄSITTELY.....	37
7.1	Työryhmät	37
7.2	Luottamushenkilöiden rooli.....	38
7.3	Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma- prosessi.....	38

1 Väestön hyvinvoinnin kehitys valtuustokaudella 2017- 2020

1.1 Sallan kunnan visio: " Salla - kaukana kaikesta, lähellä sinua - yhdessä enemmän elinvoimaa".
Sallan kunnan strategiset painopisteet valtuustokaudelle 2017 - 2020 arviointia:

- laadukkaasti järjestetyt ja tuotetut hyvinvointipalvelut, jotka ovat vahvana osana kunnan elinvoimaa
- Sallassa haastetaan, motivoidaan ja tuetaan osallistumista sekä vaikuttamista: vaikuttamisen toimintamallin luominen, demokratian vahvistaminen, vaikuttaminen toiminta- ja palveluympäristöön
- kansainvälisen Sallan elinvoima perustuu luontoon ja luonnonvarojen kestävään käyttöön

Sallan kunnan toiminnan painopiste on asukkaiden hyvinvoinnin ja viihtyvyyden lisääminen sekä toteuttamalla kunnan vastuulla olevat palvelut. Kunta järjestää ja luo mahdollisuuksia yrittäjäystävälliseen toimintaympäristöön. Kunnan tarjoamat palvelut rakentuvat osaavan henkilöstön ja kumppanuuksien varaan. Sote- ja maakuntaudistus luo kunnalle mahdollisuuden keskittyä entistä laadukkaampien palveluiden tuottamiseen kuntalaisille ja yrityksille. Kunta haluaa varmistaa laadukkaiden palveluiden saatavuuden uudistuksen murrosvaiheessa ja sen jälkeen. Strategisen painopisteen tavoitteena on hyvä toiminta - ja asuinympäristö, monipuoliset palvelut, hyvinvoinnin ja turvallisuuden tunteen vahvistaminen sekä kuntalaisten osallistaminen, palveluiden tuottaminen taloudellisesti, tehokkaasti ja laadukkaasti. *Sote- ja maakuntaudistus ei toteutunut. Laadukkaisiin palveluihin on panostettu ja ne pystyttiin toteuttamaan hyvin myös Covid- pandemian aikana. Osa palveluista oli ajoittain suljettuna. Etätyön ja etäopiskelun lisääntyminen ja niiden edellytysten vahvistaminen mm. valokuiturakentamisen ja asuntotuotannon avulla toi kuntaan elinvoimaa.*

Sallan asukkaat kokevat asumisen olevan turvallista. Kyläalueet ovat eläviä ja ympäröivä luonto tarjoaa virikkeitä liikuntaan, marjastukseen, metsästykseseen ja kalastukseen. Sallalla on vahva paikallinen identiteetti. Kunnan asukkaiden yhteisöllisyys kasvattaa kuntalaisten hyvinvointia. Strategisen painopisteen tavoitteena on vaikuttamisen toimintamallin luominen, demokratian vahvistaminen, asukkaiden, yritysten ja vieraiden tunne vaikuttamisen mahdollisuuksista toiminta- ja palveluympäristönsä. *Työllistämiseen ja kolmannen sektorin eli sen kautta kuntalaisten aktivointiin ja kumppanuuteen on panostettu. Sallan paikallinen identiteetti on vahvistunut yhdessä tekemisen ja osallistamisen kautta.*

Sallan kuntaa ympäröi puhdas luonto, joka mahdollistaa laadukkaiden elämyspalveluiden tuottamisen asukkaille ja matkailijoille. Monipuolinen luonnonvaroihin perustuva elinkeinorakenne mm. poro-, maa- ja metsätalous, turve, mineraalit ja luonnontuotteet, luovat edellytyksiä yrittämiselle ja työllistymiselle. *Sallan luontoon ja erämaisyyteen liittyvä matkailu on kasvanut myönteisesti ja se osaltaan on antanut kasvumahdollisuuksia meidän perinteisille elinkeinoille: poro-, maa- ja metsätalous ja luonnontuotteet. Näiden elinkeinojen kehittämiseen on panostettu useilla eri hankkeilla. Näin on mahdollistettu uusien työpaikkojen syntyminen olemassa*

oleviin ja uusiin yrityksiin. Puhtaaseen luontoon liittyvä vetovoima on tuonut kuntaan uusia asukkaita. Kunnan asukasluku on kääntynyt nousuun.

Sallan on kansainvälinen matkailukohde ja rajanylityspaikka Venäjälle. Sallaan on syntynyt Venäjä-osaamista matkailuun ja logistiikkaan. Matkailu on Sallan kasvava elinkeinoala. Mikäli Pohjois - Suomen biohankkeet toteutuvat, voi niiden vaikutus olla myönteinen asia Sallan logistiseen asemaan, kuten Barentsin kasvukäytävän eteneminen. Strategisen painopisteen tavoitteena on matkailijamäärän kasvattaminen ympärivuotiseksi ja palveluiden laadun nostaminen, kansanväliset investoinnit, raja - aseman ja ylityspaikan kehittäminen mm. elintarvikkeiden tarkastuspiste ja kansainvälinen logistiikka. *Sallan matkailu on kasvanut ja kansainvälistynyt vahvasti. Perustettava Sallan kansallispuisto vaikutti osaltaan matkailun ympärivuotisuuden vahvistumiseen. Vuonna 2021 tilastoiduissa yöpymisissä Top- 3 kuukaudet olivat maaliskuu, heinäkuu ja syyskuu. Save Salla- kampanja saavutti kaikkien aikojen suurimman suomalaisen markkinointikampanjan näkyvyyden globaalisti n. 120 maassa 7.5 miljardia näyttöä, sosiaalisessa mediassa 250 miljoonaa jakoa ja Salla oli Twitterissä twiitatuin paikkakunta koko maailmassa kolmen viikon ajan. Media- arvoltaan näkyvyys oli n.120 miljoonaa euroa.*

2 Kunnan rooli- hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

Kunnan rooli tulee muuttumaan 1.1.2023 lähtien Lapin hyvinvointialueen aloitettua työnsä. Kunnan toiminnan vahvana painopisteenä tulee olemaan kuntalaisten hyvinvoinnin- ja turvallisuuden edistäminen läpi eri hallintokuntien ja osana kuntien taloussuunnittelua (hyte-kerroin ja indikaattoritieto). *Vuosittaista ja valtuustokausittain tapahtuvaa arviointia tehdään indikaattoritietojen pohjalta.*

Kunnille otetaan vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote- uudistuksen jälkeen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan indikaattoreita päivitetään samalla kun kuntien valtiosuuskriteereitä päivitetään muutenkin. Aikataulusta vastaa valtionvarainministeriö. Tietopohja muodostuu niistä tiedoista, jotka ovat tällä hetkellä saatavilla kaikista Suomen kunnista.

Vaikka Suomessa on kansainvälisestikin erinomaiset tutkimus- ja rekisteritiedot, eivät ne kata kaikkia tärkeitä sisältöjä. *Indikaattoreissa painottuvat nuoret, mikä johtuu tietopohjan saatavuudesta. Tietopohjaa kehitetään jatkuvasti ja uusia indikaattoreita otetaan käyttöön, kun luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa on saatavilla.* Valtakunnallisesti hyvinvointitaloudessa ja hyvinvoinnin- ja terveyden edistämässä kiinnitetään entistä enemmän huomiota ravitsemukseen, liikuntaan ja lihavuuden ehkäisyyn kuntalaisten arjessa.

Miten saamme kunnan kerrointa paremmaksi? Keskeistä on poikkihallinnollinen, pitkäjänteinen työ yksittäisiin indikaattoreihin keskittymisen sijaan. Indikaattorit on valittu siten, että ne kuvaavat prosesseja, jotka johtavat yhä systemaattisempaan ja laaja-alaisempaan työhön ja mittaavat

tuloksellisuutta väestö tasolla, joka on seurausta systemaattisesta ja koordinoidusta työstä useammalla hallinnonalalla.

Palvelutuotannossa painopiste suuntautuu korjaavan työn sijaan ennaltaehkäisevään toimintaan. *Hyvinvointivajeisiin* tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota: kansansairauksien ennaltaehkäisyyn, toimintakykyyn, elinvuosiin, elämänlaatuun (Pyll-indeksi eli mittari, joka mittaa ennen aikaista kuolleisuutta), sekä asukasosallisuuteen.

2.1 Prosessi- ja tulosindikaattorit

Toimintaa kuvaavat *prosessi-indikaattorit (14 kpl)* mittaavat nykytilannetta. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "*Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on*".
Toimintaa kuvaavat indikaattorit:

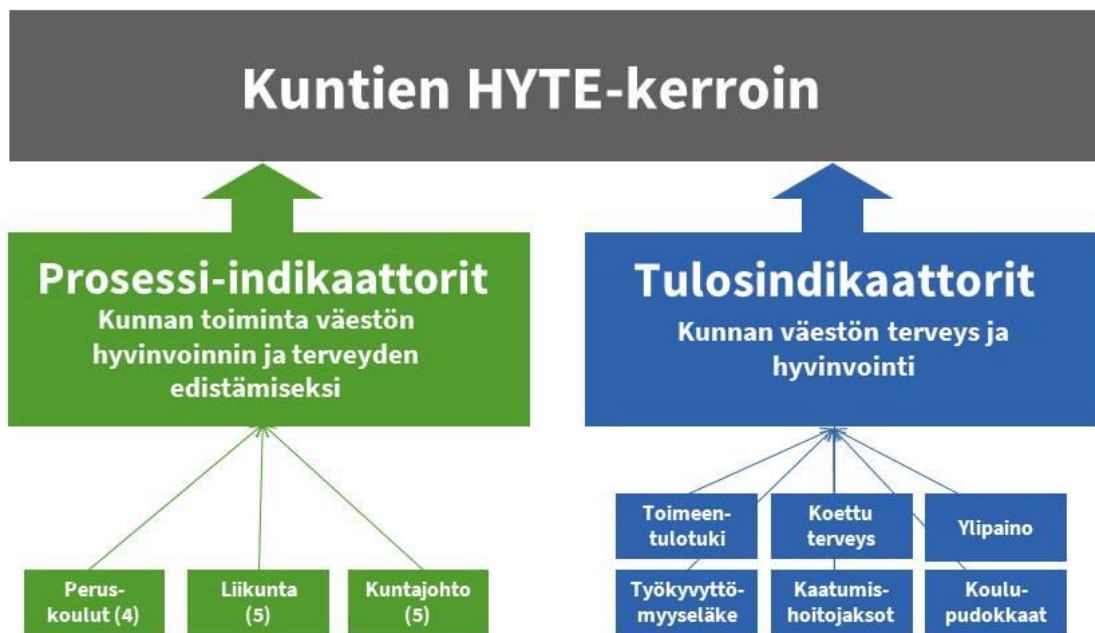
- 1 peruskoulut (4 yksittäistä indikaattoria)
- 2 liikunta (5 yksittäistä indikaattoria)
- 3 kuntajohto (5 yksittäistä indikaattoria)

Tulosindikaattorit (6 kpl) mittaavat muutosta väestössä. Niillä haetaan vastausta kysymykseen "*Minkälaisia muutoksia kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa on tapahtunut viimeisten kahden vuoden aikana*"?

Tulosindikaattorit on valittu näiden periaatteiden mukaan:

- kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa indikaattoreihin
- eri ikäryhmät ovat edustettuina
- jotta kunnan väestörakenne, sairastavuus tai työttömyystilanne ei vaikuttaisi tulokseen, mitataan tulosindikaattoreissa lähtökohtaisesti muutosta
- tavoite on, että kunnat olisivat mahdollisimman paljon samalla viivalla ja niillä on mahdollisuus saada todettavia, hyviä muutoksia näissä asioissa aikaan

Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Jos jonkin indikaattorin arvo on jo tavoitetilanteessa, saa kunta sen osalta maksimipisteet.

Sallan kunnan indikaattoritietojen vertailualueiksi vuosille 2021- 2025 valikoitui Itä-Lapin seutukunnan indikaattori (Kemijärvi, Posio, Savukoski ja Pelkosenniemi), sekä koko maan indikaattori. Osa indikaattoreista päivittyy viiveellä. *Indikaattorien valinta perustuu valtakunnallisiin perus- indikaattoreihin, joita voidaan täydentää kuntakohtaisesti tärkeiksi painopisteiksi koetuilla indikaattoreilla.*

3 Indikaattoritieto

3.1 TALOUS JA ELINVOIMA

Tulot

%

Suunta

Vertailu

Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

Valtionosuudet yhteensä, euroa/ asukas: Valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen valtionosuusjärjestelmän kautta. Kuntien valtionosuudet määritetään laskennallisin perustein. Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa. Kansalaisten kohtuullinen verorasitus asuinpaikastaan riippumatta toteutetaan tasaamalla kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämisen kustannuksissa sekä tulopohjissa. Kuntien valtionosuudet

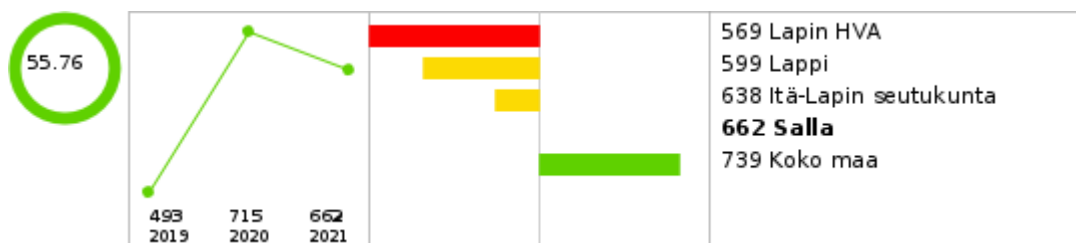
kasvoivat merkittävästi vuonna 2020 valtion osoittamien koronatukien johdosta. Valtionosuuksien kasvuun on vaikuttanut myönteisesti myös tulomuutto.

Valtionosuudet, % nettokustannuksista

Indikaattori ilmaisee kunnan valtionosuudet % nettokustannuksista (absoluuttinen luku tuhansina euroina). Indikaattori lasketaan Valtionosuudet / nettokäyttökustannukset.

Vuosikate, euroa / asukas

Vuosikate, euroa/asukas: Sallan kunnan vuosikatteen kehittymiseen ovat vaikuttaneet vuonna 2018 toteutunut Hopeaharjun vanhusten asumispalveluyksikön rakennuksen ja kaluston myynti Meri-Lappi Attendo Oy:lle sekä vuonna 2020 valtion myöntämien koronatukien johdosta kasvaneet valtionosuudet ja verotulot. Valtionosuuksien ja verotulojen kasvuun on vaikuttanut myönteisesti myös tulomuutto ja asukasluvun kasvu.

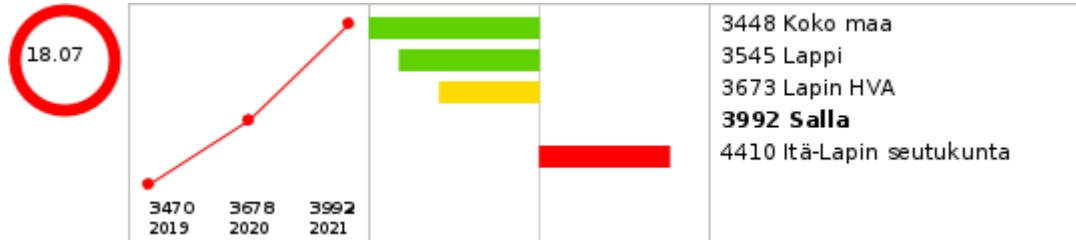
Vuosikate, % poistoista

Vuosikate, % poistoista: Kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulo-rahoituksen olevan riittävä. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan

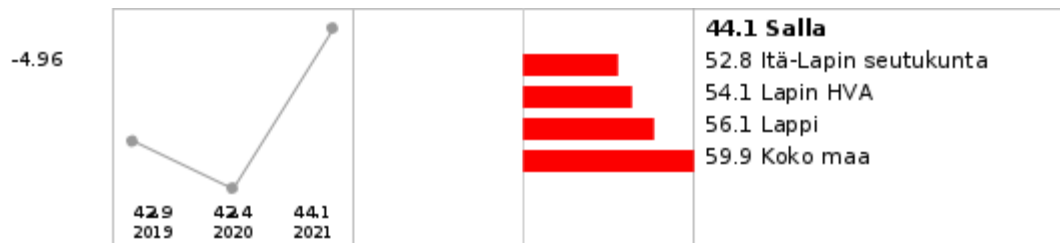
tulorahoitus heikko. Sallan kunnan vuosikate on ylittänyt poistot vuosina 2017-2020 eli tulorahoitus on ollut ylijäämäinen.

Lainakanta, euroa / asukas

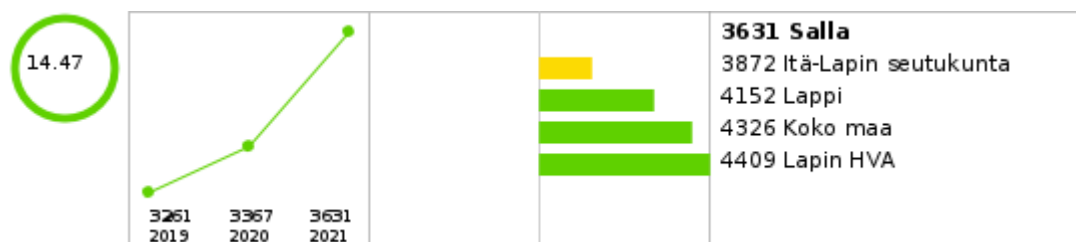
Lainakanta, euroa/asukas: Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Sallan kunnan lainakanta euroa/asukas on pysytellyt noin 3 500-3 700 euron tasolla, johtuen mm. tarkastelujaksolla aktiivisesti vuosittain toteutetuista investoinneista. Lainamäärä oli tarkastelujaksolla pienimmillään vuonna 2019 (3470 e/ asukas). Sallan kunnan vuoden 2021 lainakanta (3992 euroa/asukas) on suurempi kuin koko maassa keskimäärin (3448e/ asukas) ja pienempi, kuin Itä-Lapin seutukunnissa keskimäärin (4410e/ asukas).

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Suhteellinen velkaantuneisuus, %: Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Sallan kunnan suhteellinen velkaantuneisuus on pienentynyt (parantunut) tarkastelujaksolla.

Verotulot, euroa / asukas

Verotulot, euroa / asukas: Sallan kunnan verotulot ovat kasvaneet tarkastelujaksolla erityisesti vuonna 2020, jolloin valtio korotti määräaikaisesti kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta 10 %-yksiköllä. Verotulojen kasvuun on vaikuttanut myönteisesti vahva tulomuutto ja asukasluvun kasvu sekä suoritettut investoinnit.

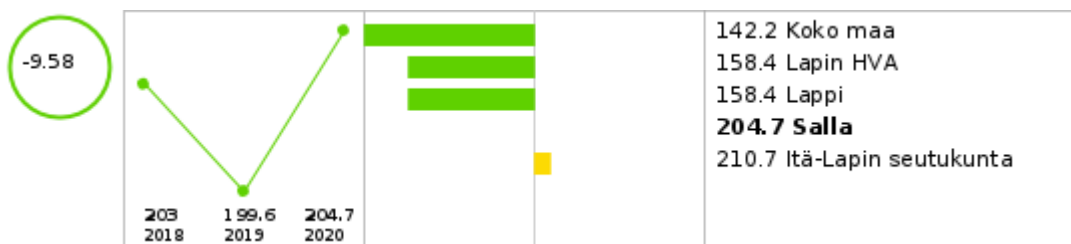
Menot

%

Suunta

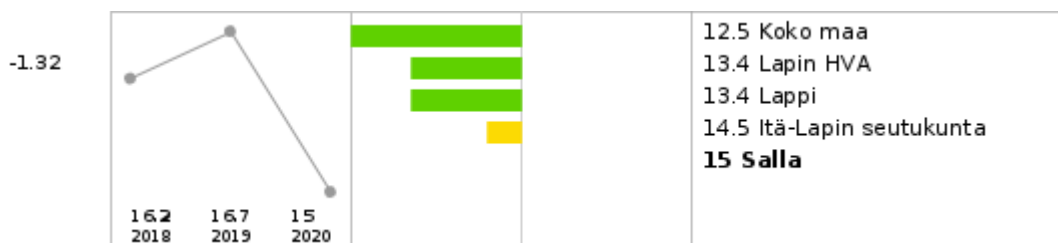
Vertailu

Taloudellinen huoltosuhte (vuosi 2020 ennakkotieto)

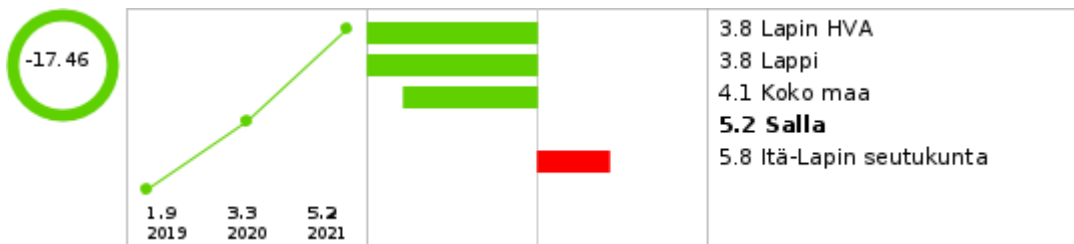
Taloudellinen huoltosuhte (vuosi 2020 ennakkotieto): Väestörakennetta mitataan ns. taloudellisella huoltosuhteella, jossa lasketaan kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Sallan kunnan taloudellinen huoltosuhte on korkea ja se on noussut vuonna 2020 erityisesti koronapandemian seurauksena kasvaneesta työttömien määrästä johtuen.

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

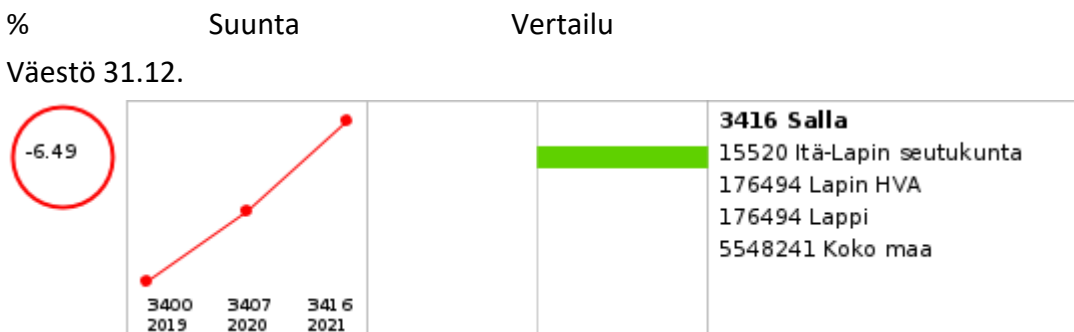
Kunnan yleinen pienituloisuusaste: Tilasto kuvaa, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Kyse on mittarista, joka kuvaa väestön asemaa suhteellisella tulojakaumalla. Pienituloisuuden raja lasketaan joka vuosi uudelleen koko väestön valtakunnallisesta tulojakaumasta. Kaikilla alueilla on käytössä sama pienituloisuusraja. Näin ollen indikaattori kuvaa sitä, kuinka suuri osa alueen väestöstä on valtakunnallista mittapuuta käyttäen pienituloisia. Se voi poiketa paljonkin siitä, miten alueen väestö suhteutuu oman alueensa tulojakaumaan. Sallan kunnan pienituloisuusaste (15) on tarkastelujaksolla verrattuna Itä-Lapin seutukuntaan jokseenkin samalla tasolla (14.5). Pienituloisuusaste on hienoisesti pienentynyt/ parantunut vuodesta 2017 (16.4) vuoteen 2020 (15).

Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta

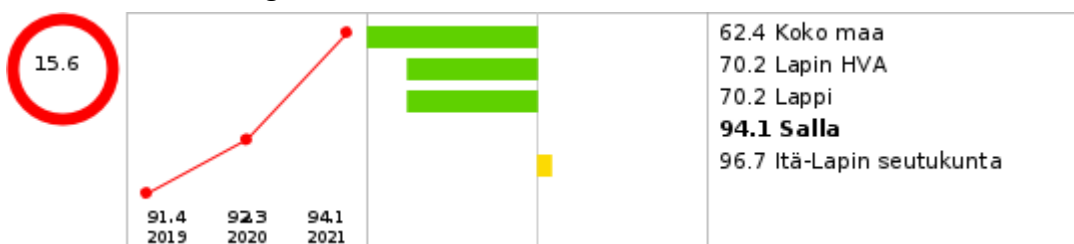
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta: Indikaattori ilmaisee pitkäaikaistyöttömien osuuden prosentteina työvoimasta. Pitkäaikaistyötön on työtön työnhakija, jonka työttömyys on kestänyt ilman keskeytystä vähintään yhden (1) vuoden. Sallan kunnassa pitkäaikaistyöttömien osuus on kasvanut tarkastelujaksolla rajuimmin vuodesta 2019 (1.9 %:sta) vuoteen 2021 (5.2%:een). Itä-Lapin seutukunnan käyrä on samansuuntainen eli muutos 2.3%:sta 5.8%:een vuosina 2019-2020.

Väestö

Väestö 31.12. 2021: Salla 3416 asukasta. (3410 asukasta: miehet 1809 ja naiset 1601/ Tilastokeskus 4.5.2022). Indikaattori ilmaisee kunnassa vakinaisesti asuvan väestön (miehet ja naiset yhteensä) lukumäärän vuoden viimeisenä päivänä. Ne henkilöt, joilla väestötietojärjestelmän mukaan oli kotipaikka Suomessa vuoden lopussa, kuuluvat väestöön kansalaisuudesta riippumatta, samoin ne Suomen kansalaiset, jotka asuvat tilapäisesti ulkomailla. Vuosina 2020-21 väkiluku kasvoi absoluuttisesti ja nettomuutto vahvasti positiivista.

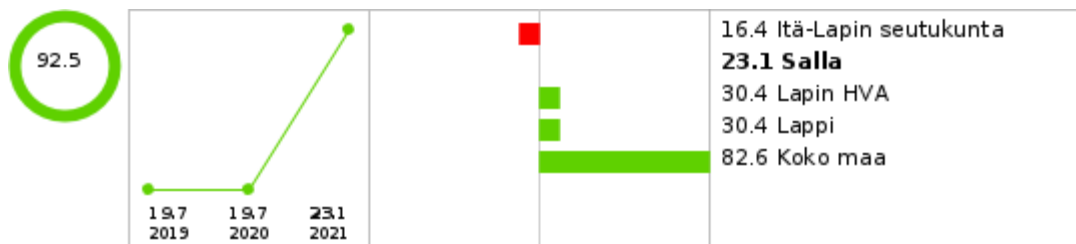
Huoltosuhte, demografinen

Huoltosuhte, demografinen: Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15 - 64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on. Nykyään

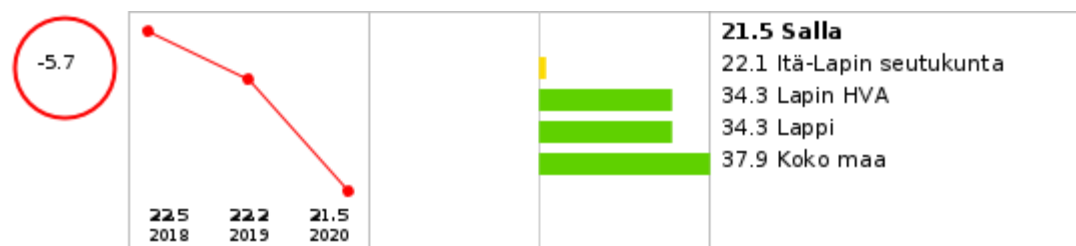
huoltosuhte on 0,5 eli kahta työikäistä kohti on yksi huollettavan ikäinen. Väestöennusteiden mukaan vuonna 2030 suhde on jo yli 0,7 eli sataa työikäistä kohden huollettavan ikäisiä on (yli) 70. Suomen väestörakenne siis vanhenee. Sallan kunnassa demografinen huoltosuhte on korkea ja se on kasvanut tarkastelujakson aikana. Tähän vaikuttaa se, että ikääntyneiden osuus kunnan väestöstä on korkea ja yli 65-vuotiaiden osuus on kasvanut vuosittain. Sallan huoltosuhte vuonna 2021 (94.1), Itä-Lapin seutukunnan (96.7) ja koko maan (62.4).

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

Indikaattori ilmaisee muuta kuin Suomen virallisia kieliä (suomi, ruotsi ja saame) äidinkielenään puhuvien osuuden tuhatta asukasta kohti. Muuta kuin suomen virallisia kieliä äidinkielenään puhuvien ryhmä sisältää lisäksi tapaukset, joissa kieli on tuntematon.

Lapsiperheet, % perheistä

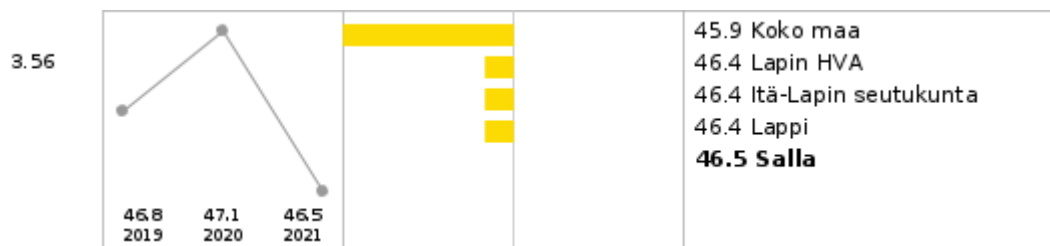
Indikaattori ilmaisee lapsiperheiden osuuden prosentteina kaikista perheistä. Lapsiperheiksi luokitellaan perheet, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Väestösuhteutus on tehty THL:ssä käyttäen Tilastokeskuksen Väestötilaston tietoja.

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

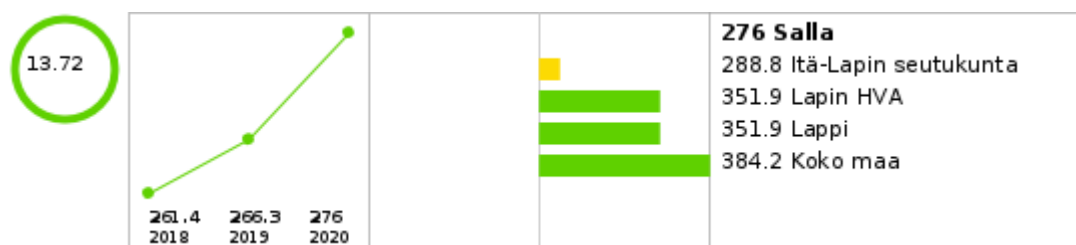
Indikaattori ilmaisee yhden vanhemman lapsiperheiden osuuden prosentteina kaikista lapsiperheistä. Lapsiperheiksi luokitellaan perheet, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia.

Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

Indikaattori ilmaisee yhden hengen asutokuntien osuuden prosentteina kaikista asutokunnista. Asutokunnan muodostavat kaikki samassa asunnossa vakinaisesti asuvat henkilöt.

Koulutustasomittain

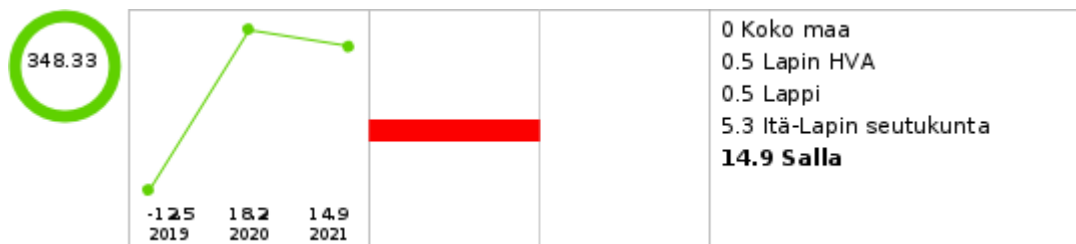
Indikaattori ilmaisee väestön koulutustason, joka on mitattu laskemalla perusasteen jälkeen suoritettujen korkeimman koulutuksen keskimääräinen pituus henkeä kohti. Väestön koulutustasoa osoittava mittain kuvaa väestöryhmän koulutustasoa koulutuspiduudella. Väestön koulutustasoa mitattaessa perusjoukkona käytetään tavallisesti 20 vuotta täyttäneitä väestöä. Näin siksi, että alle 20-vuotiaat ovat pääsääntöisesti vielä koulussa eivätkä näin ollen ole ehtineet suorittaa tutkintoa. Mittaimen avulla voidaan helposti vertailla eri alueiden välisiä koulutustasoeroja sekä seurata ajassa tapahtuvia muutoksia.

Väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

Indikaattori ilmaisee ennusteen vuoden 2030 lopun väkiluvusta. Ennusteen lähtöväkilukuina ovat olleet vuoden 2020 lopun väkiluvut 1-vuotiskäryhmittäin sukupuolen mukaan. Tilastokeskuksen käyttämä väestöennustemenetelmä on ns. demografinen komponenttimalli, jossa väestön tuleva määrä ja rakenne lasketaan ikäryhmittäisten syntyvyys-, kuolevuus- ja muuttokerrointen avulla. Kertoimet on laskettu viime vuosien väestönkehityksen perusteella. Päivitetty 15.10.2021.

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

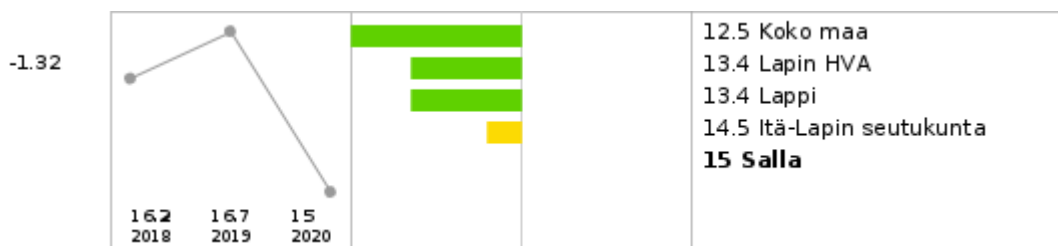

Indikaattori ilmaisee kuntien välisen nettomuuton tuhatta asukasta kohti. Väestötietona käytetään keskiväkilukua. Nettomuutto saadaan vähentämällä alueelle muuttaneista (tulomuuttajat) alueelta pois muuttaneet (lähtömuuttajat). Näin nettomuutto on positiivinen, jos alueelle on muuttanut enemmän kuin alueelta on muuttanut pois. Väestösuhteutus on tehty THL:ssä käyttäen Tilastokeskuksen Väestötilaston tietoja. Päivitetty 27.5.2022.

Elinvoima

% Suunta Vertailu

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

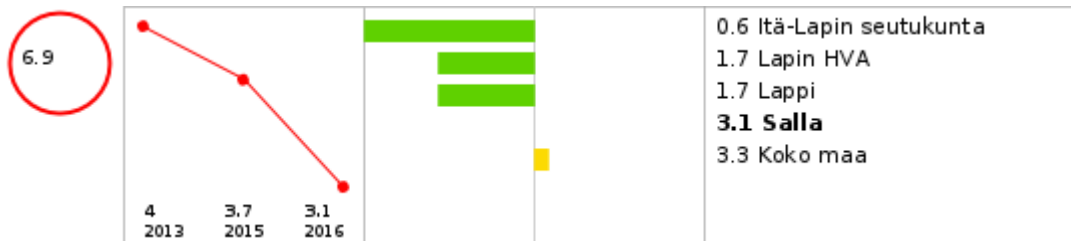
Kunnan yleinen pienituloisuusaste: Tilasto kuvaa, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Pienituloisuuden raja lasketaan joka vuosi uudestaan koko väestön valtakunnallisesta tulojakaumasta. Indikaattori kuvaa sitä, kuinka suuri osa alueen väestöstä on valtakunnallista mittapuuta käyttäen pienituloisia. Pienituloisuuden käsite on suhteellinen, ts. pienituloisuuden aste riippuu koko tulojakauman muodosta. Pienituloisuudeksi on määritelty taso, joka on pienempi kuin 60 % mediaanista. Sallan kunnan pienituloisuusaste (15) on tarkastelujaksolla verrattuna Itä-Lapin seutukuntaan jokseenkin samalla tasolla (14.5). Pienituloisuusaste on hienoisesti pienentynyt/parantunut vuodesta 2017 (16.4) vuoteen 2020 (15).

Lasten pienituloisuusaste

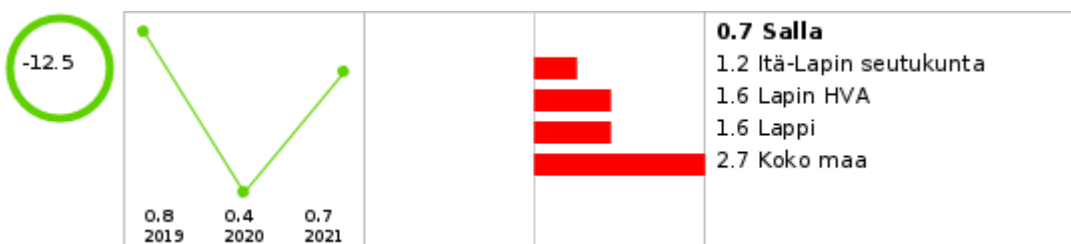
Lasten pienituloisuusaste: Tilasto kuvaa, kuinka suuri osa alueen alle 18-vuotiaista kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Mikäli alle 18-vuotiaiden pienituloisuusaste on korkeampi kuin väestön yleinen pienituloisuusaste, lapsiperheiden suhteellinen tuloasema on keskimääräistä heikompi. Salla (11.6), Itä-Lapin seutukunta (11.4) ja koko maa (11.1). Sallan osalta tilanne on vuodesta 2019 parantunut.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

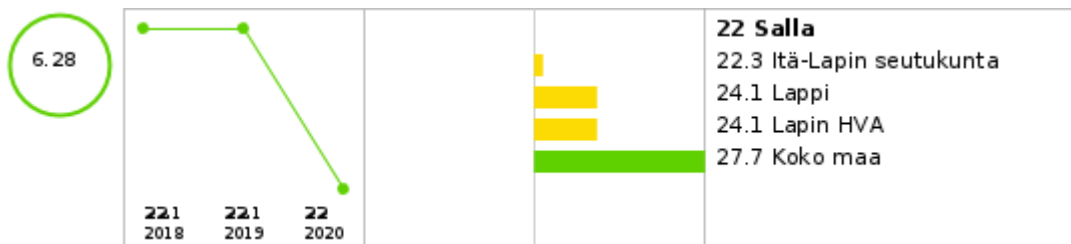

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18-24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä: Indikaattori kertoo kuinka suuri osuus nuorista on pitkäaikaisesti toimeentulotuen piirissä. Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneet nuoret ovat usein syrjäytymisvaarassa olevia. Heidän elämäntilannettaan pyritään parantamaan erilaisin sosiaalityön menetelmin. Sallan tietoja ei ole saatavilla v.2016 jälkeen.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

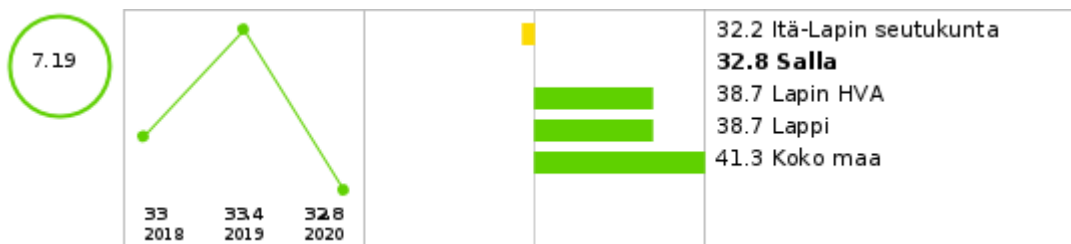

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot: Gini-kerroin on yksi yleisimmin käytetyistä tuloerojen mittareista. Kertoimen maksimiarvo on 100. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on. Salla (22), Itä-Lapin seutukunta (22.3) ja koko maa (27.7). Työllisyys ja työttömyys ovat keskeisimmät tuloeroihin vaikuttavat tekijät. Hyvin suurten tuloerojen katsotaan heikentävän sosiaalista koheesiota, luottamusta ja liikkuvuutta, joiden heikkenemisellä on negatiivisia vaikutuksia väestön hyvinvointiin ja talouteen.

Työlliset, % väestöstä (vuosi 2020 ennakkotieto)

Työlliset, % väestöstä (vuosi 2020 ennakkotieto): Indikaattori ilmaisee työllisten osuuden prosentteina väestöstä. Salla (32.8%), Itä-Lapin seutukunta (32.2%) ja koko maa (41.3%:a).

3.2 LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

% Suunta Vertailu

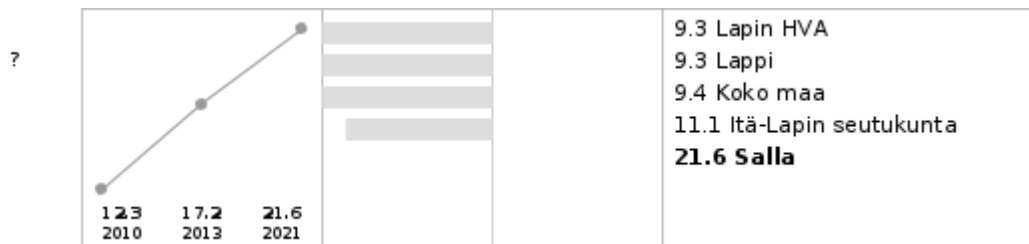
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista Muutoksia tarkasteltaessa trendistä poikkeaviin yksittäisten vuosien tuloksiin täytyy suhtautua kriittisesti.

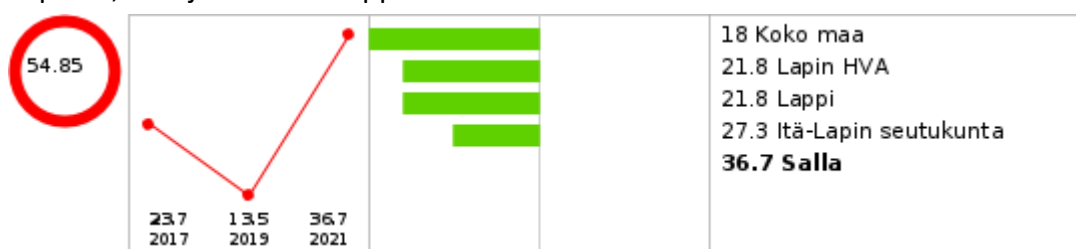
Mitä pienempi kunta on sitä todennäköisempää on satunnainen vaihtelu. Mikäli kunnassa on noin 100 vastaajaa, muodostaa yksi vastaaja yhden prosenttiyksikön. Muutoksen tulisi olla pienissä (alle 100 vastaajan) kunnissa vähintään 5 prosenttiyksikköä, jotta siihen kannattaa kiinnittää huomiota. Suuremmissa kunnissa jo 2 prosenttiyksikön muutos on merkittävä. Vuonna 2021 Salla (48.6%), Itä-Lapin seutukunta (28.7%) ja koko maa (25.7%:a). Vuodesta 2019 (23.4%) vuoteen 2021 indikaattoritieto on noussut (48.6%:een). Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan tytöt kokevat terveydentilaansa poikia yleisemmin keskinkertaiseksi tai huonoksi.

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Läheinen ystävä: Indikaattori ilmaisee niiden peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa, jolla ei ole yhtään läheistä ystävää, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista. Muutoksia tarkasteltaessa trendistä poikkeaviin yksittäisten vuosien tuloksiin täytyy suhtautua kriittisesti. Mitä pienempi kunta on sitä todennäköisempää on satunnainen vaihtelu. Mikäli kunnassa on noin 100 vastaajaa, muodostaa yksi vastaaja yhden prosenttiyksikön. Muutoksen tulisi olla pienissä (alle 100 vastaajan) kunnissa vähintään 5 prosenttiyksikköä, jotta siihen kannattaa kiinnittää huomiota. Suuremmissa kunnissa jo 2 prosenttiyksikön muutos on merkittävä. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan pojat ovat tyttöjä yleisemmin vailla yhtään läheistä ystävää. Vuonna 2021 Salla (21.6%), Itä-Lapin seutukunta (11.1%) ja koko maa (9.4%:a).

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

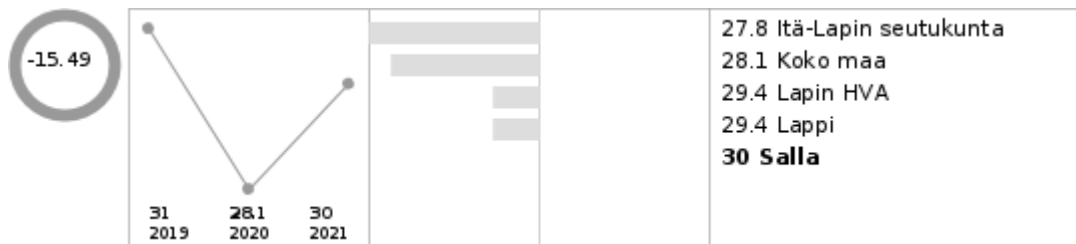

Indikaattori ilmaisee painoindeksiin perustuen ylipainoisten peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa. Muutoksia tarkasteltaessa trendistä poikkeaviin yksittäisten vuosien tuloksiin täytyy suhtautua kriittisesti. Mitä pienempi kunta on sitä todennäköisempää on satunnainen vaihtelu. Mikäli kunnassa on noin 100 vastaajaa, muodostaa yksi vastaaja yhden prosenttiyksikön. Muutoksen tulisi olla pienissä (alle 100 vastaajan) kunnissa vähintään 5 prosenttiyksikköä, jotta siihen kannattaa kiinnittää huomiota. Suuremmissa kunnissa jo 2 prosenttiyksikön muutos on merkittävä.

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

% Suunta Vertailu

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

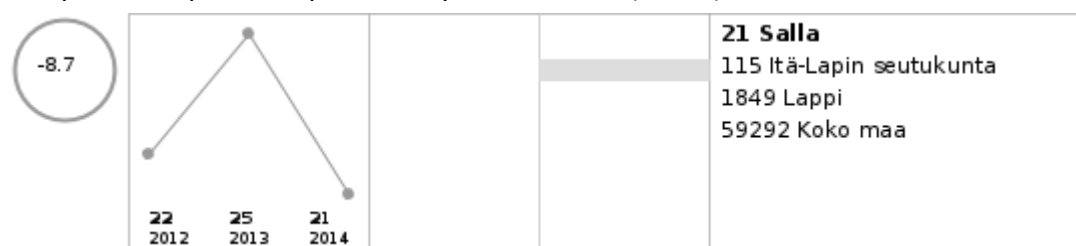

Indikaattori ilmaisee ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien osuuden prosentteina kaikista lapsiasuntokunnista. Lapsiasuntokunta on asuntokunta, jossa on vähintään yksi alle 18-vuotias henkilö. Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun (määritelmä vuodesta 1990 lähtien). Väestösuhteutus on tehty THL:ssä käyttäen Tilastokeskuksen Väestötilaston tietoja.

Päivähoito

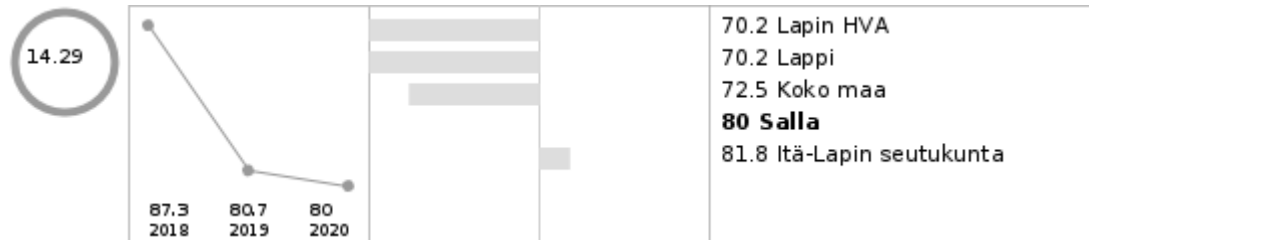
% Suunta Vertailu

Esiopetuksen piirissä lapsia 20.9. yhteensä, lkm (-2014)

Tilastokeskus. 2000- 2014. Ei päivitetä enää.

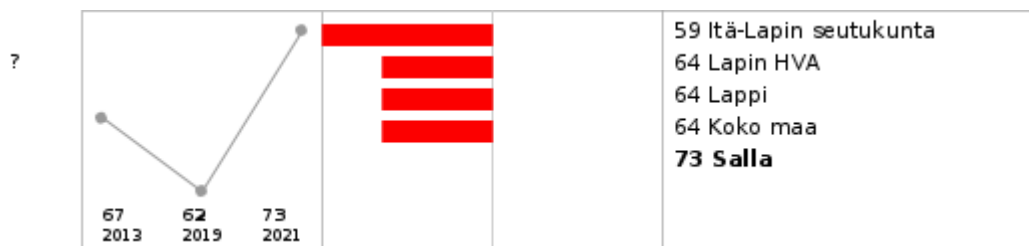
Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 1997- 2020. Ei päivitetä enää.

Koulu

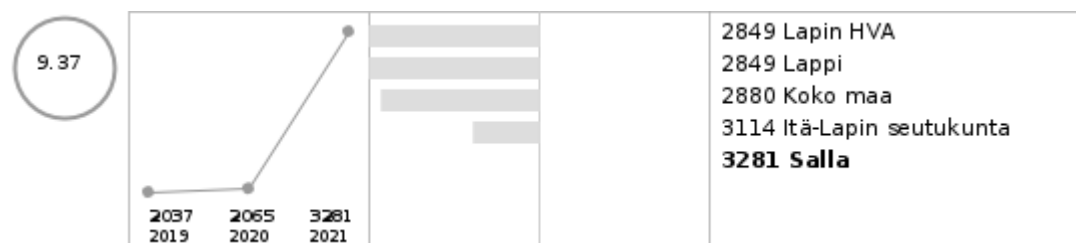
% Suunta Vertailu
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

Terveydenedistämisaktiivisuus: Indikaattori kuvaa terveydenedistämisaktiivisuutta kunnan alueella sijaitsevilla peruskouluilla. Pistemäärä kuvaa, miten hyvin terveydenedistämisaktiivisuus toteutuu kunnassa. Pistemäärä 100 tarkoittaa, että toiminta on kaikilta osin oletetun hyvän käytännön ja hyvän laadun mukaista. Sallassa (73) ja Itä-Lapissa (59). Päivitetty 23.5.2022.

Sosiaali- ja terveydenhuolto

% Suunta Vertailu
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Indikaattori ilmaisee lastenneuvolan fyysisten käyntien osuuden tuhatta 0 - 7-vuotiasta kohti. Lastenneuvolan käynnit sisältävät terveyskeskusten lastenneuvolassa tehdyt lääkärikäynnit ja

käynnit muun ammattihenkilökunnan luo. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Päivitetty 19.5.2022.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

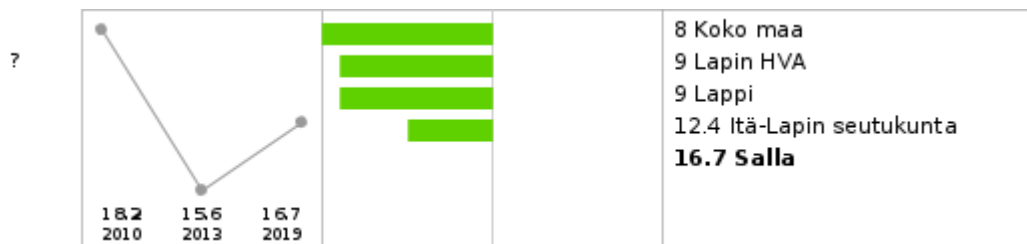
Sallan kansalaisopistossa oli yksinomaan lapsille ja nuorille (alle 16 v.) järjestettyä koulutusta vuonna 2021 yhteensä 211 tuntia. Vuonna 2020 vastaava luku oli 45 tuntia. Kulttuuritapahtumia lapsille oli 7/79 vuonna 2021. Sallalaiset lapset ja nuoret (6-19 v.) ovat saaneet kausilipun Sallan hiihtokeskukseen 20 eurolla. Tarjonnasta huolimatta ylipainoiset nuoret eivät löydä/hakeudu liikuntaharrastuksen piiriin. Monet nuoret asuvat sivukylillä, joissa harrastusmahdollisuudet ovat rajalliset. Pitäisikö olla kohdennettua tai henkilökohtaista liikuntapalvelua tarjolla juuri tälle kohderyhmälle? Lapsiperheiden ahtaasti asuminen on vähentynyt. Sallassa asuntotilanne on hyvä. Sallan kunnassa kouluterveydenhuollon saatavuus on hyvä, koska palvelu sijaitsee koulunkampuksen yhteydessä.

3.3 NUORET JA NUORET AIKUISET

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

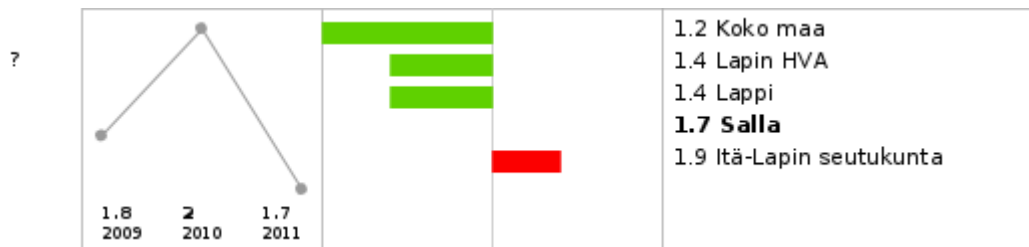
% Suunta Vertailu

Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

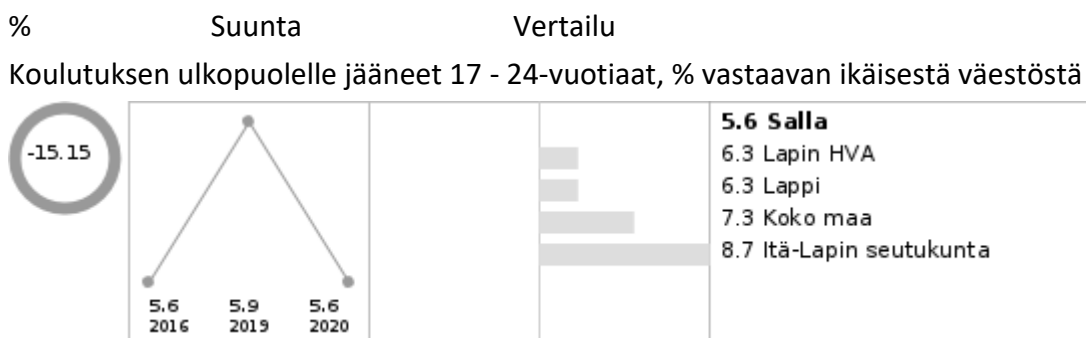
Indikaattori ilmaisee niiden lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa, jolla ei ole yhtään läheistä ystävää, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista. Muutoksia tarkasteltaessa trendistä poikkeaviin yksittäisten vuosien tuloksiin täytyy suhtautua kriittisesti. Mitä pienempi kunta on sitä todennäköisempää on satunnainen vaihtelu. Mikäli kunnassa on noin 100 vastaajaa, muodostaa yksi vastaaja yhden prosenttiyksikön. Muutoksen tulisi olla pienessä (alle 100 vastaajan) kunnassa vähintään 5 prosenttiyksikköä, jotta siihen kannattaa kiinnittää huomiota. Suuremmissa kunnissa jo 2 prosenttiyksikön muutos on merkittävä. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan miehet ovat naisia yleisemmin vailla yhtään läheistä ystävää.

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Indikaattori ilmaisee mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden (F00 - F99) vuoksi työ- ja/tai kansaneläkejärjestelmästä työkyvyttömyyseläkettä saaneiden osuuden prosentteina 16 - 24-vuotiaasta väestöstä tilastovuoden lopussa. Työkyvyttömyyseläkkeet käsittävät toistaiseksi myönnetty eläkkeet ja määräaikaiset kuntoutustuet.

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä. Salla 5.6%:a vuonna 2020. Yhteiskuntaan ja työelämään kiinnittyminen on vaikeampaa niille nuorille, jotka eivät peruskoulun jälkeen suorita toisen asteen koulutusta. Hyvinvointiongelmien tiedetään usein kasautuvan: peruskoulun jälkeistä jatkotutkintoa vaille jäävillä nuorilla on enemmän toimeentulon ja mielenterveyden ongelmia. Yhtenä syynä koulutuksen ulkopuolelle jäämisessä voi olla nuoren päihteiden käyttö. Koulutuksen ulkopuolelle jääminen voi vastaavasti altistaa päihteiden käytön lisääntymiselle. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy on tärkeää. Nuorten yhteiskuntatakuusta, koulutustakuusta ja nuorten aikuisten osaamisohjelmasta on vuoden 2013 alusta lukien käytetty käsitettä nuorisotakuu. Nuorisotakuuseen kuuluva koulutustakuu takaa jokaiselle peruskoulun päättäneelle koulutuspaikan joko lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa.

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 20-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

Indikaattori ilmaisee vuoden aikana lastensuojelun avohuollon asiakkaina olleiden 18 - 20-vuotiaiden nuorten osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Lapsella tarkoitetaan lastensuojelulain mukaan henkilöä, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta. Nuorella tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole täyttänyt 21 vuotta. Avohuollon tukitoimet käsittävät lapsen ja nuoren tukiasumisen, toimeentulon, koulunkäynnin ja harrastamisen turvaamisen sekä muut tarpeen vaatimat tukitoimet. Avohuollon tukitoimiin kuuluvat myös perheen tuki ja kuntoutus. Väestösuhteutus on tehty THL:ssä käyttäen Tilastokeskuksen Väestötilaston tietoja. Päivitetty 2.6.2022.

Nuoret ja nuoret aikuiset

Vuonna 2021 Sallan kulttuuripalvelut järjesti yhteensä 79 tapahtumaa, joista 7 oli yksinomaan nuorille ja lapsille suunnattuja. Kirjasto edistää vahvasti lasten ja nuorten lukemista, sekä monipuolista lukutaitoa. Vuoden aikana kirjaston tapahtumiin osallistui 1086 henkilöä, joista lapsia ja nuoria oli 786.

Lapin hyvinvointi alueen myötä kunnan tavoitteena on lähivuosina ottaa käyttöön erilaisia ennaltaehkäiseviä ja varhaisenpuuttumisen toimintamalleja, kuten esim.: Ankkuri (< 18 v. nuorten rikosten ennaltaehkäisy- toimintamalli), Marak (lähisuuhdeväkivallan ehkäisy- toimintamalli), hoito syytteen sijaan eli ns. HSS- malli (<25v. huumeiden käyttäjät), sekä ennaltaehkäisevään päihdetyöhön ja rahapelihaittoihin Pakka- toimintamalli.

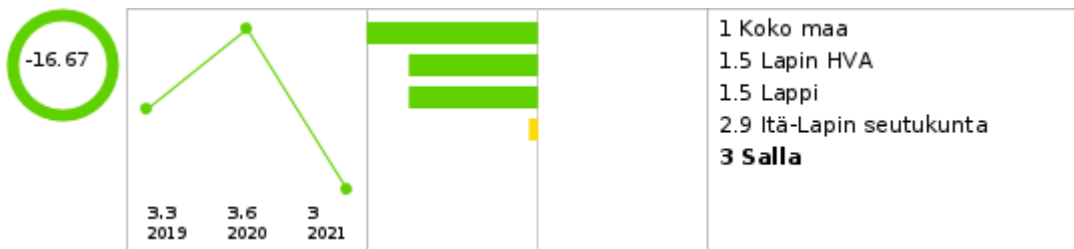
Sallassa tai toisella paikkakunnalla asuvat toisen asteen opiskelijat (alle 19 v.), joiden kotipaikka on Salla, saivat kausikortin Sallan hiihtokeskukseen 20 eurolla ja yli 19 vuotiaat saivat kausikortin 50 %:n alennuksella.

3.4 TYÖIKÄISET

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

% Suunta Vertailu

Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

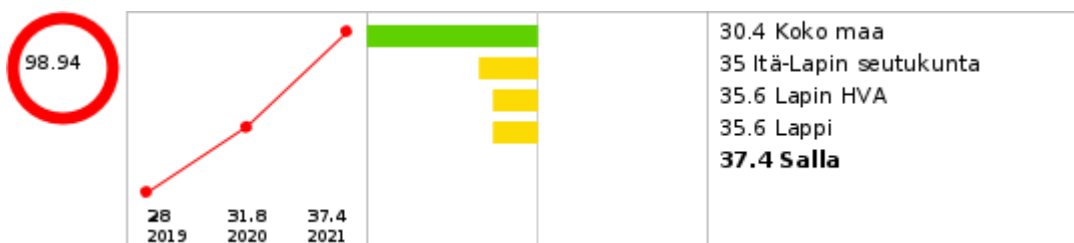

Indikaattori ilmaisee tuki- ja liikuntaelinsairauksien (M00 - M99) vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä vuoden lopussa olleiden 16 - 64-vuotiaiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Väestösuhteutuksessa on käytetty Kelan vakuutettua väestöä. Tilasto kattaa henkilöt, jotka saivat työkyvyttömyyseläkettä joko työeläke- tai kansaneläkejärjestelmästä tai molemmista järjestelmistä. Indikaattori kuvaa TULE-sairauksien takia työkyvyttömyyseläkettä saavien osuutta 16 - 64-vuotiaasta väestöstä. Aikasarjojen tulkinnassa on otettava huomioon, että vanhimmissa ikäryhmissä yksilöllisen varhaiseläkkeen ikärajojen muutokset ovat vaikuttaneet eläkkeellä olevien määrään. Päivitetty 6.4.2022.

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

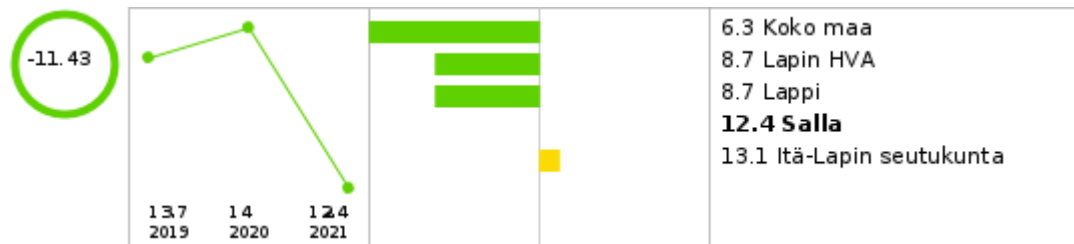

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

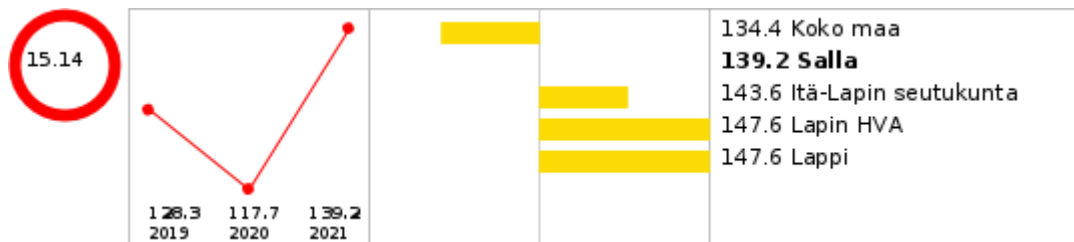
Indikaattori ilmaisee mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden perusteella sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai YEL-päivärahaa saaneiden 18 - 24-vuotiaiden osuuden vastaavanikäisestä väestöstä. Väestösuhteutuksessa on käytetty Kelan vakuutettua väestöä. Päivitetty 9.3.2022.

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

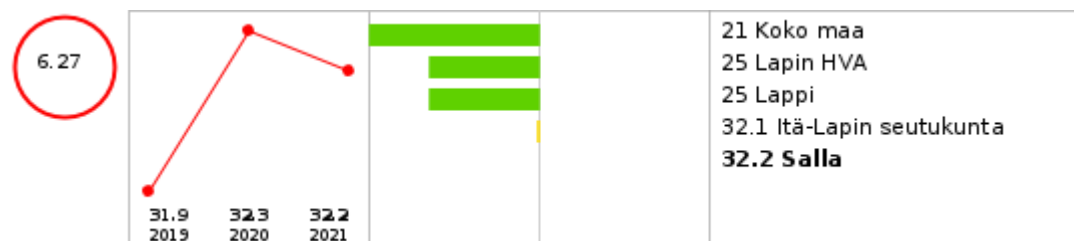
Indikaattori ilmaisee työkyvyttömyyseläkettä vuoden lopussa saaneiden 25 - 64-vuotiaiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Väestösuhteutuksessa on käytetty Kelan vakuutettua väestöä. Yksilölliset varhaiseläkkeet sisältyvät työkyvyttömyyseläkkeisiin. Tilastossa ovat mukana henkilöt, jotka saivat työkyvyttömyyseläkettä joko työeläke- tai kansaneläkejärjestelmästä tai molemmista järjestelmistä. Päivitetty 6.4.2022.

Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Indikaattori ilmaisee Sairausvakuutuslain mukaista päiväraha korvausta (sairauspäiväraha, osasairauspäiväraha, YEL-päiväraha, tartuntatautipäiväraha tai luovutuspäiväraha) vuoden aikana vähintään yhdeltä päivältä saaneiden 25 - 64-vuotiaiden osuuden tuhatta vastaavanikäistä kohti. Väestösuhteutuksessa on käytetty Kelan vakuutettua väestöä. Tulkinnassa tulee ottaa huomioon, että luvut sisältävät varsinaisen sairauspäivärahan lisäksi myös muita päivärahaetuksia. Vuonna 2020 alkaneen koronapandemian vuoksi tartuntatautipäivärahan saajien määrä moninkertaistui vuosina 2020 ja 2021. Tämä kasvatti saajamääriä huomattavasti. Tartuntatautipäivärahaa maksetaan, jos kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri on määrännyt henkilön olemaan poissa työstä, karanteeniin tai eristykseen tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Päivitetty 9.3.2022.

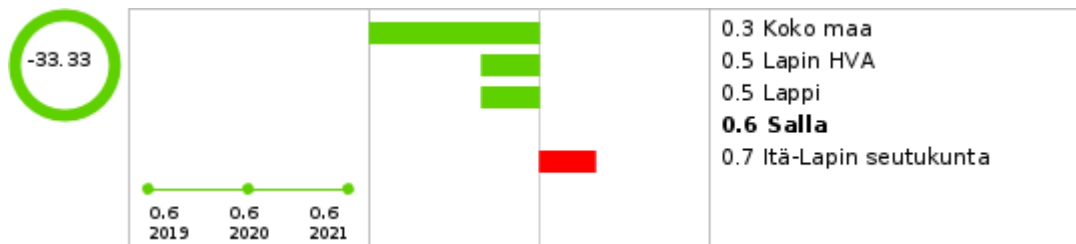
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25 - 64-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

Indikaattori ilmaisee vuoden lopussa erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen osuuden 25 - 64-vuotiailla prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Väestötietona käytetään keskiväkilukua. Yksi henkilö on voinut olla oikeutettu yhteen tai useampaan erityiskorvausoikeuteen yhdessä tai useammassa eri korvausluokassa. Oikeus erityiskorvaukseen tarkoittaa, että kyseisellä henkilöllä

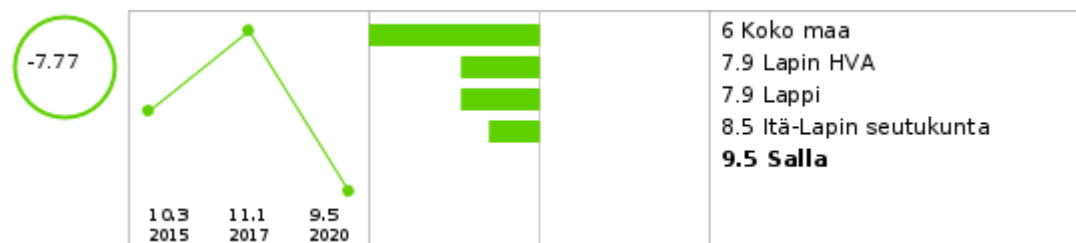
on jokin vakava ja pitkäaikaista lääkitystä vaativa sairaus. Kullekin sairaudelle on laadittu yhtenäiset kriteerit, joiden perusteella oikeus voidaan myöntää. Hakemus edellyttää yleensä erikoislääkärin lausuntoa. Väestösuhteutuksessa on käytetty Kelan vakuutettua väestöä. Päivitetty 11.3.2022.

Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

Indikaattori ilmaisee verenkiertoelinten sairauksien (ICD-10-koodit I00 - I99) vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä vuoden lopussa olleiden 16 - 64-vuotiaiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Väestösuhteutuksessa on käytetty Kelan vakuutettua väestöä. Tilasto kattaa henkilöt, jotka saivat työkyvyttömyyseläkettä joko työeläke- tai kansaneläkejärjestelmästä tai molemmista järjestelmistä. Yksilölliset varhaiseläkkeet sisältyvät työkyvyttömyyseläkkeisiin. Päivitetty 6.4.2022.

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25 - 64-vuotiaat potilaat / 1 000 vastaavan ikäistä

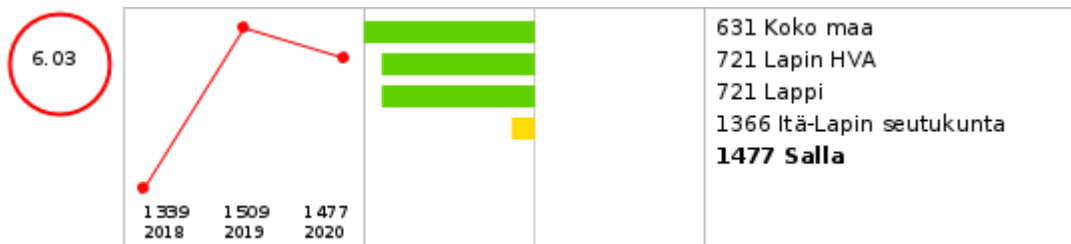

Indikaattori ilmaisee vuoden aikana päädiagnoosilla vammat, myrkytykset ja eräät muut ulkoisten syiden seuraukset (ICD 10: S00-T78) sairaalahoidossa olleiden 25-64 -vuotiaiden osuuden tuhatta vastaavan ikäistä kohti. Väestötietona käytetään keskiväkilukua. Sairaalahoito sisältää sekä julkisen sektorin (kunnat, kuntayhtymät ja valtio) että yksityisen sektorin järjestämän sairaalahoidon. Väestösuhteutus on tehty THL:ssä käyttäen Tilastokeskuksen Väestötilaston tietoja. Sairaalahoitoa tarvitsevat aikuisten tapaturmat merkitsevät yleensä lievää vaikeamman vamman syntymistä, joka vaikuttaa aikuisen hyvinvointiin ja terveyteen. Päivitetty 20.6.2022.

Sosiaali- ja terveydenhuolto

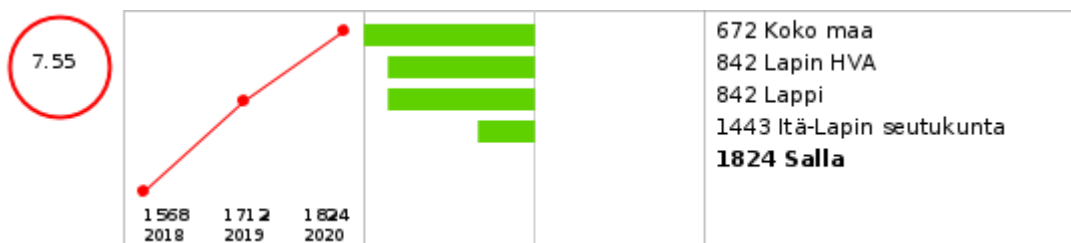
% Suunta Vertailu

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Indikaattori ilmaisee perusterveydenhuollon avohoidon 15 - 49-vuotiaiden lääkärikäyntien osuuden tuhatta vastaavanikäistä kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit sisältävät lääkärikäynnit terveyskeskusten äitiysneuvolassa, lastenneuvolassa, perhesuunnitteluneuvolassa, kouluterveydenhuollossa, opiskelijaterveydenhuollossa sekä kotisairaanhoido- ja mielenterveyskäynnit ja muut avohoitokäynnit (erilaiset vastaanottokäynnit, terveystarkastus- ja seulontakäynnit sekä käynnit, jotka liittyvät terveydentilan selvittämiseen, esim. lääkärintodistukset). Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynteinä tilastoidaan asiakkaiden/potilaiden terveyden- ja sairaanhoitokäynnit vastaanotoilla ja lääkärin suorittamat käynnit asiakkaan/potilaan luo. Päivitetty 29.11.2021.

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Indikaattori ilmaisee perusterveydenhuollon avohoidon 50 - 64-vuotiaiden lääkärikäyntien osuuden tuhatta vastaavanikäistä kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit sisältävät lääkärikäynnit terveyskeskusten äitiysneuvolassa, lastenneuvolassa, perhesuunnitteluneuvolassa, kouluterveydenhuollossa, opiskelijaterveydenhuollossa sekä kotisairaanhoido- ja mielenterveyskäynnit ja muut avohoitokäynnit (erilaiset vastaanottokäynnit, terveystarkastus- ja seulontakäynnit sekä käynnit, jotka liittyvät terveydentilan selvittämiseen, esim. lääkärintodistukset). Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynteinä tilastoidaan asiakkaiden/potilaiden terveyden- ja sairaanhoitokäynnit vastaanotoilla ja lääkärin suorittamat käynnit asiakkaan/potilaan luo. Päivitetty 29.11.2021.

Työikäiset

Kuntalaisten osallisuus ja vaikuttaminen: äänestäminen on mahdollista myös sivukylillä sivistyspalveluiden tuottaman monipalveluauton palveluna. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä kansalaisopiston tarjonta ovat tärkeä osa kuntalaisten hyvinvointia ja osallistamista. Kirjaston

kirjat kotiin -palvelun piirissä oli vuoden 2021 loppuun mennessä 41 asiakasta. Jatkossa palvelu tavoittaa yhä enemmän kuntalaisia.

3.5 IKÄIHMISET

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

% Suunta Vertailu
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet

?

Elämänlaadussa on kyse yksilön arviosta elämästään siinä kulttuuri- ja arvoympäristössä, jossa hän elää, ja suhteessa hänen omiin päämääriinsä, odotuksiinsa, arvoihinsa ja muihin hänelle merkityksellisiin asioihin. WHO8-EUROHIS perustuu 26 osiota sisältävään WHOQOL-BREF -mittariin, ja sitä suositellaan käytettäväksi tilanteissa, joissa laajemman mittarin käyttö ei ole mahdollista. Se on tiivis, mutta silti moniulotteinen elämänlaatumittari, joka kattaa elämänlaadun neljä ulottuvuutta eli fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja ympäristöulottuvuuden. Kokonaisvaltainen kuva väestön hyvinvoinnista edellyttää eri ulottuvuuksien ja näkökulmien huomioon ottamista. Objektiiiviset elinolojen mittarit (esim. työttömyys) kuvaavat tärkeitä hyvinvoinnin osatekijöitä. Ne eivät kuitenkaan yksin riitä, vaan tarvitaan myös tietoa siitä, millaiseksi kansalaiset elämänsä ja sosiaalisen tilanteensa kokevat. Jos tämä kokoava elämänlaatumittari saa jollakin alueella matalan arvon suhteessa esimerkiksi koko maahan, olisi hyvä pyrkiä tunnistamaan ilmiön taustalla vaikuttavia tekijöitä. *Kyseistä indikaattoritietoa ei ole vielä Sallan osalta saatavilla.*

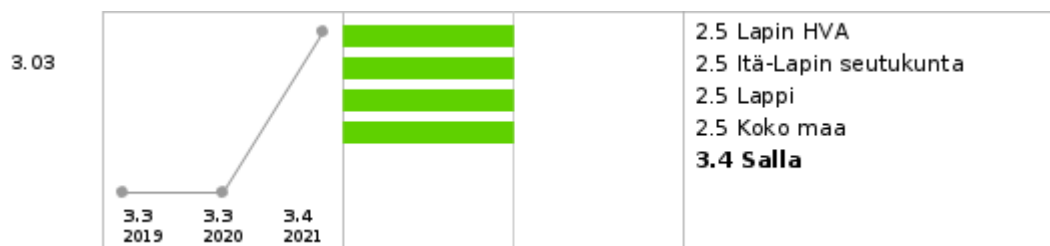
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), matala koulutus

?

Indikaattori ilmaisee elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuuden (%) niistä 20 vuotta täyttäneistä, joilla suhteellinen koulutustaso on matala. Suhteellinen koulutustaso on laskettu kymmenvuotiskäluokittain ATH-tutkimukseen vastanneiden ilmoittamista koulutusvuosista. Elämänlaadussa on kyse yksilön arviosta elämästään siinä kulttuuri- ja arvoympäristössä, jossa

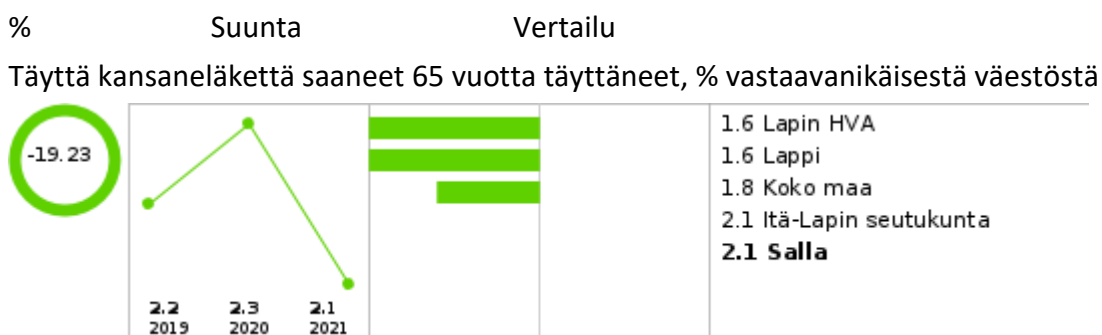
hän elää, ja suhteessa hänen omiin päämääriinsä, odotuksiinsa, arvoihinsa ja muihin hänelle merkityksellisiin asioihin. WHO8-EUROHIS perustuu 26 osiota sisältävään WHOQOL-BREF -mittariin, ja sitä suositellaan käytettäväksi tilanteissa, joissa laajemman mittarin käyttö ei ole mahdollista. Se on tiivis, mutta silti moniulotteinen elämänlaatumittari, joka kattaa elämänlaadun neljä ulottuvuutta eli fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja ympäristöulottuvuuden. *Kyseistä indikaattoritietoa ei ole vielä Sallan osalta saatavilla.*

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

Indikaattori ilmaisee erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettujen 65 vuotta täyttäneiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä vuoden lopussa. Mukana ovat erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutetut, jotka saavat korvausta Kelan lääkekorvausnumerolla 112 (vaikeat psykoosit ja muut vaikeat mielenterveyden häiriöt) ja/tai (1.11.2014 saakka) korvausnumerolla 188 (vaikeahoitoinen psykoosi). Väestösuhteutuksessa on käytetty Kelan vakuutettua väestöä.

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Indikaattori ilmaisee täyttä kansaneläkettä vuoden lopussa saaneiden 65 vuotta täyttäneiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Väestötietona käytetään keskiväkilukua. Täyden kansaneläkkeen saajia ovat henkilöt, joilla on vain vähän tai ei lainkaan ansieläkkeitä. Väestösuhteutuksessa on käytetty Kelan vakuutettua väestöä. Täyttä kansaneläkettä saavien osuus osoittaa pienituloisuutta eläkeikäisessä väestössä.

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

Indikaattori ilmaisee vuoden lopussa kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Indikaattoria laskettaessa kotona asuviksi laskettiin muut kuin sairaaloissa ja terveyskeskuksissa pitkäaikaishoidossa, vanhainkodeissa, vanhusten tehostetussa palveluasumisessa, kehitysvammalaitoksissa tai kehitysvammaisten autetussa asumisessa olleet. Väestötietoina käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Väestösuhteutus on tehty THL:ssä käyttäen Tilastokeskuksen väestötilaston tietoja. Päivitetty 14.6.2022. Vuonna 1992 sosiaali- ja terveysministeriön palvelurakennetyöryhmän antaman toimenpideohjelman tavoitteiden mukaan vuoteen 2000 mennessä kotona joko itsenäisesti tai lähiomaisten tai - ympäristön tukemana ja/tai sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämien koti- ja avohuollon palveluiden turvin selviävien 75 vuotta täyttäneiden osuus nousee 90 prosenttiin. Indikaattori on tarkoitettu ko. tavoitteen seurantaan.

Sosiaali- ja terveydenhuolto

% Suunta Vertailu
Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (-2018)

Indikaattori ilmaisee, kuinka monta prosenttia 75 vuotta täyttäneistä saa säännöllisesti kotipalvelua ja/tai kotisairaanhoidoa. Indikaattori ei kerro avopalveluihin panostamisesta tai resurssoinnista, sillä kunta voi tarjota paljon apua harvoille asiakkaille tai vähän palvelua monille

asiakkaille. Lisäksi ikääntyneiden palvelujärjestelmä on kokonaisuus ja eri kunnat valitsevat erilaisia järjestämistapoja. Yksittäisten palvelujen vertailu kuntien kesken ei siis kerro koko totuutta, sillä kunnassa voi olla panostettu esimerkiksi palveluasumiseen asiakkaiden kunnosta ja toiveista johtuen.

3.6 KAIKKI IKÄRYHMÄT

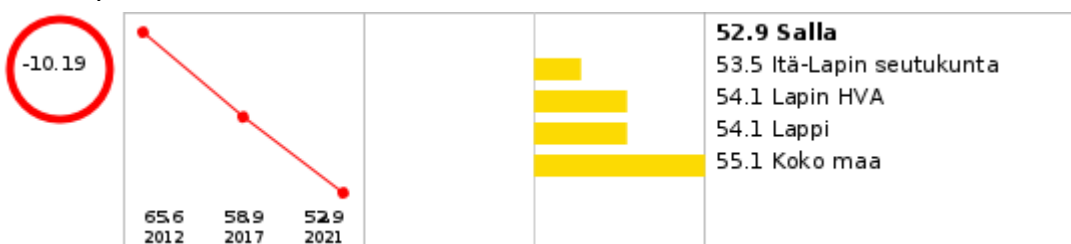
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu (-2017)

Indikaattori ilmaisee jokaiselle Suomen kunnalle lasketun indeksin avulla miten tervettä tai sairas väestön keskiarvoon (= 100). Luku on laskettu ikävakioituna. *Ei päivitetä enää.*

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Indikaattori kuvaa äänestysprosenttia kuntavaaleissa. Äänestysprosentti kertoo äänestäneiden osuuden äänioikeutetuista. Indikaattori mittaa kuntalaisten osallistumista kunnalliseen poliittiseen päätöksentekoon. Sen sijaan indikaattorin ei voida sanoa mittaavan validisti yleistä osallisuutta, sillä ihmiset osallistuvat yhteiskunnalliseen elämään lukemattomilla eri tavoilla esim. osallistumalla ei-poliittiseen yhdistystoimintaan tai erilaisiin joukkoharrastuksiin. Poliittinen osallistuminen ja tunne siitä, että voi vaikuttaa itseä koskeviin yhteiskunnallisiin asioihin, on tärkeä hyvinvoinnin osa-alue, osa poliittisten resurssien kokonaisuutta. Edustuksellisen

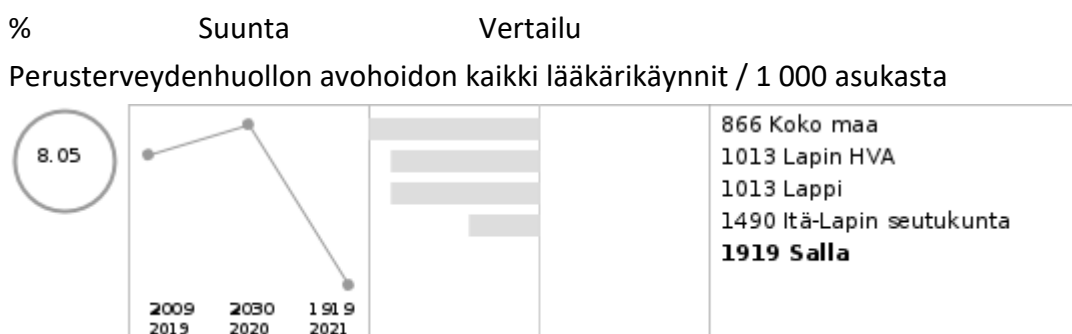
demokratian peruslähtökohta on, että kaikki osallistuvat päätöksentekoon, sillä osallistuminen ruokkii myös vastuun tunnetta yhteiskunnasta. Jos äänestysprosentti olisi 100, niin kansan eri kerrostumat tulisivat katetuksi kunnanvaltuustossa. Äänestysaktiivisuudessa on vaihtelua kuntien välillä. Pieni äänestysprosentti voi heijastaa sitä, että kiinnostus politiikkaan, usko omiin vaikutusmahdollisuuksiin, poliittisten tapahtumien seuraaminen ja tiedot poliittisista asioista kunnassa ovat vähäisiä, yleisemmin siis passivoituminen. Taustalla voi myös olla aktiivinen protestointi, etenkin mikäli noudatettu politiikka ei miellytä tai kun sopivia ehdokkaita ei ole tarjolla. Huono äänestysaktiivisuus voi liittyä myös väestörakenteeseen, sillä äänestäminen on yleisintä vanhempien ikäryhmien ja korkeasti koulutettujen parissa. Päivitetty 24.6.2021.

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Indikaattori ilmaisee poliisin tietoon tulleiden väkivaltarikosten eli henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten osuuden tuhatta asukasta kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Kyseessä ovat sellaiset väkivaltarikokset, joista on tehty rikosilmoitus, rangaistusvaatimusilmoitus tai annettu rikesakko. Suuri osa rikoksista ei tule poliisin tietoon. Rikokset kirjataan tekopaikan mukaan. Väkivaltarikoksiin sisältyvät murhat ja tapot sekä henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset. Väestösuhteutus on tehty THL:ssä käyttäen Tilastokeskuksen Väestötilaston tietoja. Päivitetty 9.6.2022.

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Indikaattori ilmaisee perusterveydenhuollon avohoidon kaikkien lääkärikäyntien osuuden tuhatta asukasta kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit sisältävät lääkärikäynnit terveyskeskusten äitiysneuvolassa, lastenneuvolassa, perhesuunnitteluneuvolassa, kouluterveydenhuollossa, opiskelijaterveydenhuollossa sekä kotisairaanhoido- ja mielenterveyskäynnit ja muut avohoitokäynnit (erilaiset vastaanottokäynnit, terveystarkastus- ja seulontakäynnit sekä käynnit, jotka liittyvät terveydentilan selvittämiseen, esim. lääkirintodistukset). Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynteinä tilastoidaan asiakkaiden/potilaiden terveyden- ja sairaanhoitokäynnit vastaanotoilla ja lääkärin suorittamat käynnit asiakkaan/potilaan luo. Päivitetty 31.5.2022.

Vapaa-aika

% Suunta Vertailu
Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

Liikunnan edistäminen- indikaattori: kuvaa liikunnan edistämisestä kunnassa vastaavan tahon terveydenedistämistäktiivisuutta. Indikaattori on pistemäärä asteikolla 0-100. Pistemäärä on terveydenedistämistäktiivisuuden ulottuvuuksia kuvaavien pistemäärien keskiarvo. Pistemäärä kuvaa, miten hyvin terveydenedistämistäktiivisyys toteutuu kunnassa. Pistemäärä 100 tarkoittaa, että toiminta on kaikilta osin oletetun hyvän käytännön ja hyvän laadun mukaista. Salla indikaattori 71 on hyvällä tasolla ja Itä- lapin seutukunta 52 ja koko maan indikaattori 72.

4 Sallan kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman painopistealueet, tavoitteet ja toimenpiteet 2021- 2025

Sallan kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman kolme painopistealuetta:

1. Osallisuus ja yhdenvertaisuus
2. Hyvinvointipalveluiden kehittäminen
3. Viihtyisä ympäristö ja turvallisuus

Tavoite

Kuntalaisten osallisuus ja yhteisöllisyys lisääntyy ja yksinäisyys vähenee

Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvointipalveluiden kehittäminen

Toimenpiteet

1. Lasten ja nuorten sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä osallisuutta ja yhdenvertaisuutta tuetaan esiopetussuunnitelman, varhaiskasvatussuunnitelman, perusopetussuunnitelman ja lukion opetussuunnitelman mukaisesti.
2. Maahanmuuttajien onnistunut kotouttaminen. Eri kieli ja kulttuuriryhmien kanssa luodaan yhdessä oppimisympäristö.
3. Nuorisotyön tehostaminen. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aktivointi ja tukeminen haastavissa tilanteissa sekä ohjaaminen tarvittavien palveluiden piiriin.
4. Aikuisten osallisuuden lisääminen. Aikuisille järjestetään tarpeen mukaista tukea ja toimintaa elämän haastavissa tilanteissa.
5. Ikääntyneitä kannustetaan ja tuetaan osallistumaan hyvinvointia edistäviin ryhmiin.

1. Moniammatillisen yhteistyön ja toiminnan kehittäminen.
2. Avoimen päiväkodin ja perhekeskuksen toiminnan käynnistäminen.
3. Vaikuttaminen toiminta- ja palveluympäristöön.
4. Nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittäminen.
5. Lapsiperhetyön toteuttaminen ennalta ehkäisevällä tavalla.
6. Perheneuvonnan ja vanhemmuusneuvonnan kehittäminen. Vanhemmuuden ohjaus ja tukeminen ennalta ehkäisevällä tavalla.

Aikuisten hyvinvoinnin kehittäminen

1. Päihdepalveluiden ja mielenterveyspalveluiden turvaaminen tarvittavalla henkilöstöresurssilla.
2. Palveluohjauksen kehittäminen ja toteuttaminen.
3. Liikuntapalveluiden ja ulkoilureittien kehittäminen.

Ikäihmisten hyvinvointipalveluiden kehittäminen

1. Kotona asumisen tukeminen.
2. Palveluohjauksen kehittäminen ja toteuttaminen eri asiakasryhmissä.
3. Liikuntapalveluiden ja ulkoilureittien kehittäminen.

(Sallan kunta Talousarvio 2022 ja Taloussuunnitelma 2023- 2024)

5 Toimialakohtaiset terveyden- ja turvallisuuden edistämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet 2021- 2025

Toimialakohtaiset terveyden- ja turvallisuuden edistämisen painopisteet, joita arvioidaan vuosittain indikaattoritiedon lisäksi

4.1 Kunnanhallituksen hyvinvointikertomuksen mukaiset toimenpiteet

4.2 Sosiaali- ja terveystieteiden hyvinvointikertomuksen mukaiset toimenpiteet

4.3 Tekninen lautakunta hyvinvointikertomuksen mukaiset toimenpiteet

4.4 Sivistyspalveluiden hyvinvointikertomuksen mukaiset toimenpiteet

(Sallan kunta Talousarvio 2022 ja Taloussuunnitelma 2023- 2024)

5.1 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen hyvinvointikertomuksen mukaiset toimenpiteet			
Hyvinvointisuunnitelman mukainen arviointikohde	Vastuualueen tavoite	Keinot	Mittarit
Viihtyisä ja turvallinen toimintaympäristö	Viihtyisyyden lisääminen ja väestön huoltosuhteen parantaminen.	Sidosryhmäyhteistyö, hankkeet, investoinnit	Hankkeiden lukumäärä /kpl
Osallisuuden lisääminen	Järjestö- ja yritysyhteistyön kehittäminen	Verkostomaisen yhteistyön lisääminen muiden toimijoiden kanssa	Tilaisuuksien määrä

Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvointipalveluiden kehittäminen	Lapsiperheiden tukeminen	Monipuolisten harrastusmahdollisuuksien turvaaminen	Osallistujamäärät eri harrastuksissa
---	--------------------------	---	--------------------------------------

5.2 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut

Sosiaali- ja terveystoimen palveluiden hyvinvointikertomuksen mukaiset toimenpiteet			
Hyvinvointisuunnitelman mukainen arviointikohde	Vastuualueen tavoite	Keinot	Mittarit
Viihtyisä ja turvallinen toimintaympäristö	Sosiaali- ja terveystoimen keskus on viihtyisä ja turvallinen	-Sosiaali- ja terveystoimen keskuksen remontti ja uusien toimintojen sijoittuminen sosiaali- ja terveystoimen keskukseen.	-Henkilöstölle järjestetään kysely vuonna 2022 toimintojen viihtyisyydestä ja turvallisuudesta
Osallisuuden lisääminen	Sosiaali- ja terveystoimen palveluiden toimintaa kehitetään asiakasnäkökulmasta.	-ROIDU:n sähköinen palautejärjestelmä. -Klinik-Pro-sähköinen yhteydenottojärjestelmä terveystoimen palveluihin. -Klinik-Dental sähköinen yhteydenottojärjestelmä suun terveydenhuoltoon. -X-akseli- potilasvirtojen ohjausjärjestelmä -Tekstiviestimäistutus varatuista ajoista ja mobiili-ilmoittautuminen vastaanotoille	-ROIDU:n NPS-mittari yli 60 -Klinik-Pro:n asiakasyhteydenottojen määrä/vuosi. -Klinik-Dental:n asiakasyhteydenottojen määrä/vuosi. -Potilaiden määrä/vuosi -Käyttämättä jääneiden ajanvarausaikojen määrä
Aikuisten hyvinvointipalveluiden kehittäminen	Monipuoliset keinot asioida terveystoimen keskuksessa	KLINIK sähköisen yhteydenottojärjestelmän toiminnan vakiinnuttaminen. KLINIK-Dental sähköisen yhteydenoton suun terveydenhuoltoon	Yhteydenottojen määrä sähköisen asiointipalvelun kautta/vuosi. Yhteydenottojen määrä sähköisen

		järjestelmän käyttöönotto -Kotisairaaloiminnan vakiinnuttaminen	asiointipalvelun kautta/vuosi. -Kotisairaala toiminta vakiintuu ja käyntimäärät/vuosi
Ikäihmisten hyvinvointipalveluiden kehittäminen	Kotona asumisen mahdollistaminen myös sairastaessa	Kotisairaala toiminnan vakiintuminen	Kotisairaala toiminta vakiintuu ja asiakkaiden määrä/vuosi

5.3 Teknisen palvelut

Hyvinvointikertomuksen mukaiset toimenpiteet			
Hyvinvointisuunnitelman mukainen arviointikohde	Vastuualueen tavoite	Keinot	Mittarit
Viihtyisä ja turvallinen toimintaympäristö	Kiinteistöt ja toimitilat pidetään sellaisena, että palvelut voidaan hoitaa niissä keskeytyksettä ja turvallisesti. Liikenneväylät pidetään aina liikennöitävässä kunnossa. Puistot ja yleiset alueet pidetään turvallisina ja viihtyisinä.	Riittävät resurssit ja soveltuvat välineet/ laitteet	Asiakaspalaute / Omavalvonta
Osallisuuden lisääminen	Eri hallintokuntien ja sidosryhmien kanssa käytävät suunnittelu-/ kehityspalaverit teknisten palveluiden tuottamisesta	Työtapojen ja resurssien kohdentaminen tavoitteiden mukaisiksi	Raportit/ palautteet eri palveluiden onnistumisista
Ikäihmisten hyvinvointipalveluiden kehittäminen	Vanhusväestön pihateiden auraupalvelu	Kunnan toimesta järjestetään pihatien auraus yli 65 v vakituisesti asuville	Asiakkaiden määrä

5.4 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden hyvinvointikertomuksen mukaiset toimenpiteet			
Hyvinvointisuunnitelman mukainen arviointikohde	Vastuualueen tavoite	Keinot	Mittarit
Sivistyspalveluiden ratasmalli eli kuntalaisten ja matkailijoiden fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja henkinen hyvinvointi .	Kaikissa palveluissa huomioidaan ratasmalli palveluiden muotoilussa.		Hyvinvointikysely
Viihtyisä ja turvallinen toimintaympäristö	Yhteistyössä teknisten ja sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa	Tilamuotoilussa ja toimintojen suunnittelussa huomioidaan viihtyisä ja turvallinen työympäristö.	Hyvinvointikysely
Osallisuus ja yhdessä tekeminen sekä yhdenvertaisuus	Kaikilla on mahdollisuus osallistua	Osallistetaan tapahtumilla, kyselyillä, asiakasraadeilla. Tapahtumia järjestetään Äkkää vastuusi -teemalla.	Tapahtumien määrä
Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvointipalveluiden kehittäminen	Järjestetään varhaiskasvatus-, esiopetus-, perusopetus- ja lukiopalvelut sekä kansalaisopisto-, liikunta-, ja nuoriso- sekä kirjasto- ja kulttuuripalvelut	Huomioidaan ratasmalli palveluiden järjestämisessä, toteuttamisessa ja arvioinnissa.	Hyvinvointikysely
Aikuisten hyvinvointipalveluiden kehittäminen	Järjestetään aikuisille kansalaisopisto-, liikunta- ja kirjasto- ja kulttuuripalvelut	Huomioidaan ratasmalli palveluiden järjestämisessä, toteuttamisessa ja arvioinnissa.	Hyvinvointikysely
Ikäihmisten hyvinvointipalveluiden kehittäminen	Järjestetään ikäihmisille kansalaisopisto-, liikunta- ja kirjasto- ja kulttuuripalvelut	Huomioidaan ratasmalli palveluiden järjestämisessä, toteuttamisessa ja arvioinnissa.	Hyvinvointikysely

(Sallan kunta Talousarvio 2022 ja Taloussuunnitelma 2023- 2024)

6 Itä-Lapin turvallisuustavoitteita vuoteen 2028 mennessä

Arjen turvallisuuden tiekartta- hankkeen sekä seutukunnallisten turvallisuuden ammattilaisten esille nostamia turvallisuuteen vaikuttavia asioita:

Itä-lapin hyvinvointityöryhmän turvallisuustavoitteita vuoteen 2028 mennessä

- 1 Valmentautuminen TE-palveluiden siirtymiseen kunnille
- 2 Kuntien välinen yhteistyö ja moniammatillisuuden kehittäminen
- 3 Yhdistystoiminnan kuihtumisen estäminen
- 4 Ikäihmisten sivukylillä asumisen turvaaminen
- 5 Varhaisen havainnoinnin ja puuttumisen mallin käyttöönoton tukeminen

Itä- lappilaisten turvallisuusasiantuntijoiden mielestä kiireellisyysluokassa 1

- Päähteiden käyttö eri ikäryhmissä
- Ammattitaitoisten työntekijöiden pula monilla aloilla ja samanaikaisesti Itä-Lapissa on suuri pitkäaikaistyöttömien määrä
- Ikäihmiset, ikäihmisten yksinäisyys ja arjen turvallisuus sivukylillä
- Laajakaista sekä digitaalisten palveluiden käyttämisen osaaminen
- Sivukylien huonokuntoiset tiet - huonoja teitä pitkin ambulanssit eivät pääse kulkemaan
- Etsivän nuorisotyön vakinaistaminen ja edelleen kehittäminen
- Poliisin ja pelastustoimen pitkät vasteajat sekä ko. henkilöstön rekrytointihaasteet Itä-Lapissa
- Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus sekä hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma osaksi hyvinvointityötä

[ita-lapin liikenneturvallisuussuunnitelma.pdf](#)

[Itä-Lapin seutukunnallinen hyvinvointikertomus 2022](#)

7 VALTUUSTOKÄSITTELY

Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua 26.09.2022 40§.

7.1 Työryhmät

Suunnitelma on laadittu organisaation poikkihallinnollisissa työryhmissä. Suunnitelmassa on myös huomioituna Itä- Lapin kuntayhtymän hallinnoiman HighFive- hankkeen toteuttaman Sallan Hyvinvointi- ja turvallisuuskyselyn tuloksia 2021. Suunniteltuja työpajoja jäi toteutumatta Covid-pandemian aiheuttamien rajoitusten vuoksi.

Hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat nostavat esille yhteisiä Itä-Lapin alueen haasteita. Itä-Lapin kuntien hyvinvointikoordinaattoreiden sekä Itä-Lapin kuntayhtymän HighFive hankkeen yhteistyönä on toteutettu hyvinvointi- ja turvallisuustyötä monilla eri foorumeilla. [Itä-Lapin hyvinvointikoordinaattori.pdf](#)
[Itä-Lapin seutukunnallinen hyvinvointikertomus 2022.pdf](#)

Terveyden ja turvallisuuden edistämisen työ jatkuu 1.1.2023 Lapin hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyönä eri asiantuntijatyöryhmissä ja yhdyspinnoilla.

7.2 Luottamushenkilöiden rooli

Tulevan Lapin hyvinvointialueen (Lapha) ja kuntien luottamushenkilöillä on merkittävä rooli alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Lisäksi alueen asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä edistetään monin eri tavoin: perusterveydenhuollossa, sosiaalipalveluissa, erikoissairaanhoidon palveluissa, sekä kunnan, yrittäjien ja kolmannen sektorin yhteistyönä.

Hyvinvointialueen valtuutetun HYTE-opas. [https://thl.fi/documents/966696/8510434/HYTE-diasetti hyvinvointialueen luottamushenkil%C3%B6ille_2022_01_26.pdf/f7bd9a4a-18ee-0c92-b4b7-06b78054e19a?t=1643892235743](https://thl.fi/documents/966696/8510434/HYTE-diasetti_hyvinvointialueen_luottamushenkil%C3%B6ille_2022_01_26.pdf/f7bd9a4a-18ee-0c92-b4b7-06b78054e19a?t=1643892235743)

Lapin hyvinvointialue lapha.fi

7.3 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma- prosessi

Sallan Kunnanhallitus 1.11.2021 170§: 1. Hyvinvointikertomuksen valmistelu valtuustokaudelle 2021-2025 aloitetaan, 2. Kunnan johtoryhmä nimetään koordinoimaan ohjausryhmänä asian valmistelua, 3. Johtoryhmä kokoaa ja nimeää laajan hyvinvointiryhmän asian valmisteluun. 4. Valmistelutyötä koordinoi vastuuhenkilönä käytännön hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen työstä kunnassa tällä hetkellä vastaava hoitotyönjohtaja, 5. Valmistelun edetessä kunnanhallitus ja kunnanvaltuusto osallistetaan kuntalaisten ohella tarpeen mukaan työhön ja 6. Näin valmisteltu hyvinvointikertomus tulee kunnanvaltuuston päätettäväksi.

Sallan kunnan Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa on esitelty: kunnanvaltuustolle 15.11.2021, kunnan johtoryhmälle ja hyvinvointi- ja turvallisuustyön työryhmälle 9.5.2022, kunnanhallitukselle 16.5.2022, vanhus- ja vammaisneuvostolle 14.7.2022 (nuorisovaltuusto myös kutsuttuina), hyvinvointi- ja turvallisuustyön työryhmälle 8.9.2022, sekä hyvinvointipalvelulautakunnalle 13.9.2022. Suunnitelma kunnanhallituksen esityslistalle 19.9.2022 ja kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi 26.9.2022.

Sallan hyvinvointikertomus 2017- 2020 ja hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2021- 2025 hyväksytty Sallan kunnanvaltuustossa 26.9.2022.

Sähköinen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma on saatavilla Kuntaliiton sähköinen hyvinvointikertomus- sivuilla www.hyvinvointikertomus.fi, sekä PDF- versiona Sallan kunnan sivuilla: www.salla.fi

Kiitos yhteistyöstä.